

Тема лекції

Суспільство як об'єкт вивчення соціології

Національний авіаційний університет
Кафедра соціології

План

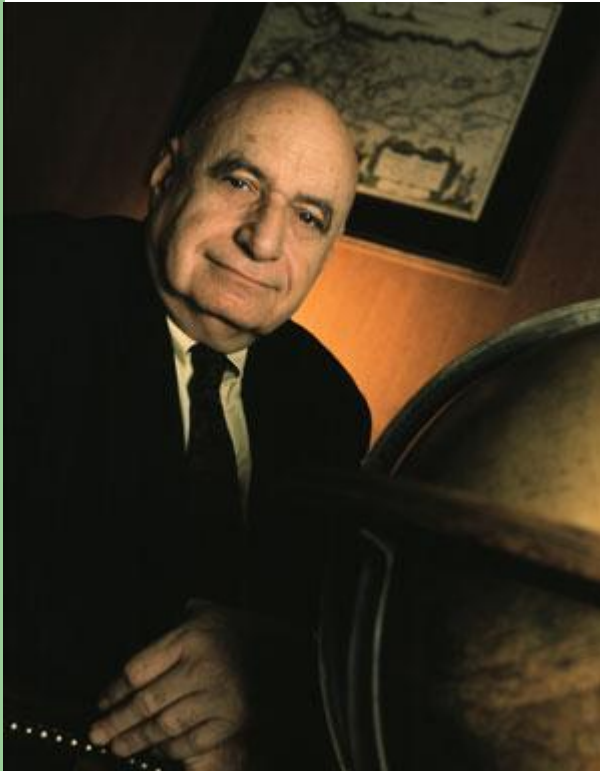
1. Визначення та побудова суспільства.
2. Історичні етапи суспільства.
3. Соціальний прогрес.
4. Світова система як суспільство.

Література

1. Городяненко В. Соціологія. – К.: Наукова думка, 1999.
2. Кравченко А.И. Соціологія. – М.: Гаудеамус, 2002.
3. Масионис Дж. Соціологія – СПб.: Питер, 2004.

Визначення

1) Пітер Бергер:

суспільство - широкий комплекс людських відносин, який сприймається як автономна цілісність або система взаємодії (тобто суспільство являє собою систему соціальних ролей).

Визначення

2) Роберт Мілс

суспільство - конфігурація інститутів, які внаслідок свого функціонування обмежують свободу дії людей.

Визначення

3) Іммануїл Валлерстайн
вважає, що замість спроб
відповісти на питання
“Що є суспільство?”,
потрібно шукати
відповідь на питання
“Коли і де є суспільство?”

Визначення

У вітчизняній соціології поняття

“суспільство” вживають для позначення:

- А** – певної групи людей, що об’єдналися для спілкування та спільної діяльності;
- Б** – конкретного етапу в історії розвитку певного народу або країни;
- В** – системи організації взаємодії людей, що має свою структуру та інститути.

Визначення

Три схожих поняття:

Країна – територія, обмежена кордонами, на якій діє держаний суверенітет.

Держава – політична організація та орган управління даною країною.

Суспільство – соціальна організація цієї країни.

Типові ознаки суспільства

- 1) територія, на якій відбуваються соціальні зв'язки (соціальний простір);
- 2) здатність підтримувати і відтворювати внутрішні зв'язки (Еміль Дюркгейм – стабільність і єдність);
- 3) соціальна структура суспільства – стійкі соціальні зв'язки, відносини та утворення (соціальні спільності і соціальні інститути);
- 4) автономність і саморегуляція (звичаї, традиції, норми, закони, правила – культура).

Виникнення суспільства

- 1) Становлення виробництва;
- 2) розвиток культури;
- 3) виникнення мови (комунікація);
- 4) регулювання шлюбних відносин і виникнення родової общини.

Конструювання суспільних відносин – це традиції, звички, норми, табу, соціальний контроль.

Визначення

Суспільство - сукупність всіх способів взаємодії і форм об'єднання людей, в яких відображена їхня залежність. Суспільство – це зв'язки і взаємодії, які склались між людьми в процесі практично-господарської діяльності, що створює соціальне життя.

Структура суспільства

складається з 4 сфер:

- **Економічна** – виробництво, розподіл, обмін та споживання;
- **Політична** – держава та місцеве самоврядування, забезпечення порядку, прийняття законів, захист суверенітету;
- **Соціальна** – забезпечення добробуту населення (торгівля, транспорт, побутове обслуговування, охорона здоров'я, зв'язок, спорт), соціальне забезпечення та захист;
- **Духовна** – розвиток культури, мистецтва, науки, освіти, забезпечення релігійних свобод.

Типи суспільства

- Формаційний підхід

К. Маркс: “вітряний млин дає суспільство на чолі з сюзереном, парова машина – на чолі з капіталістом”.

Критерії: спосіб виробництва та форма властності (первісно-общинне, рабовласницьке, феодальне, капіталістичне).

Типи суспільства

- Культурологічний підхід

Ф. Тенніс:

“Гемайншафт” – сільська община, особисті і родинні стосунки, традиції, віровання, релігійні цінності. Інститути – сім’я та община.

“Гезельшафт” – міська агломерація, формальні інститути, закони, світські цінності. Інститути - фірми, асоціації, партії.

Типи суспільства

- Технологічний підхід - Р. Арон, Дж. Белл:

1) доіндустріальне (традиційне) –

- аграрне з інерційними соціальними структурами;
- соціокультурна регуляція базується на традиціях;
- жорстке регулювання поведінки людини;
- виробництво для потреб людини;

2) індустріальне –

- поява фабрично-заводських технологій та виробництво товарів;
- руйнування національних кордонів та динамічні соціальні структури;

3) постіндустріальне (інформаційне) –

- структурні зміни в економіці, культурі і соціальній сфері;
- визначальна роль знання та інформації;
- творча праця – основа процвітання.

Базові компоненти суспільства

- 1) **Соціальна дія** – дії людей, орієнтовані на інших, що передбачають пряму, або опосередковану взаємодію з іншими людьми.
- 2) **Соціальна взаємодія** – форма спілкування людей та соціальних спільностей, при якій здійснюється вплив один на одного, досягається розуміння ситуації, мети дії інших, виникає певний рівень солідарності і узгодженості.
- 3) **Соціальний зв'язок** – залежність однією людини від інших.

Дякую за увагу!

